

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Agenda Ecclesiae Paderbornensis

Dietrich <Paderborn, Bischof>

Paderbornae, 1602

Instructio & forma procedendi contra infestationes daemonum.

urn:nbn:de:gbv:23-drucke/s-483a-2f-helmst3

INSTRVCTIO PASTO- RVM ADVERSVS INFESTATIO- nes Dæmonum, & incantationum maleficia.

APOSTOLVS hortatur Ephesios induere armaturam DEI, vt possint resistere aduersus insidias diaboli: & proposita difficultate certaminis, monet eos, vt in omnibus sumant scutum fidei, in quo possint omnia tela nequissimi extinguere & perfecti stare.

Cum autem hostis ille capitalis nullas vnquam det nobis inducias. & nihilo minori clade etiam hodie grassetur; eadem arma etiam nunc sumenda sunt quando neque minoris sunt efficaciam, neque minus necessariam: & cum iuxta inueteratum odium nostri omnium, maxime inuideat nobis æternam salutem, eiusque subsidia nobis subtracta cuperet, tamen hac parte per violentiam nulli nocere potest. Nam peccatorum maculas quæ solæ possunt impedire iter ad regnum DEI, non potest inuitis aspergere, sed in his quæ ad corporis incolumitatem pertinent, & in externis possessionibus (DEI permissione) homini etiam per violentiam magnas calamitates inferre potest; vt constat de beatis Iob, Antonio & alijs; in quibus tamen gloriosissimè vincitur, dum hæc detrimenta per patientiam & obedientiam suscipiuntur: Voluit tamen CHRISTVS propter varias causas, in Ecclesia esse legitimam potestatem frenandi furores diaboli, & per exorcismos & adiurationes succurrendi hominibus infirmitati. Sed vt olim fuerunt qui hanc potestatem infeliciter vsurparunt; quemadmodum legitur in Actis Apostolorum cap. 19. de filijs Sceuæ Iudæi; ita etiam hodie multi inueniuntur, qui vel cupiditate, vel alia quavis temeritate aut ignorantia ducti, sumunt quidem sibi audacter officium exorcizandi, sed non cum eo fructu, qui inde sperari posset, si grauius & cum debita pietate negotium tractaretur. Sunt etiam qui leuiter & per erroris dæmonem ællimantur obsessi, cum naturali morbo detineantur, de quo medicus consulendus esset: & pectorum languores, ex debilitate naturæ contracti, vel ex eo quod veneni intoxicatione corrumpitur pabulum aut potus, aut quod peste vel alia quavis tæbe corruptus aer stibulum inficit, sæpè temere adscribuntur incantationibus & maleficijs, vbi tamen in veritate nihil tale subest. Dum autem, vt fit DEI permissione vere obfidetur homines aut rerum temporalium detrimentis per maleficia & incantationes affliguntur, non est illicitum ad Ecclesiastica remedia confugere; & eorum officium postulare, qui publico ritu etiam hodie adhuc in Ecclesia ordinantur. Sed talis quæ ratur exorcista, qui iuxta id quod in ordinatione Exorcistarum dicitur, à corde & pectore suo prius eiecerit dæmonem, quem ab alterius corpore conatur expellere: & iuxta Pauli admonitionem iusticia & pietate vitæ, ac viuacitate fidei bene sit armatus. Requisitus autem, frater potestate quam in ordinatione accepit, in mentem reuocet Christi verbum: Ecce

dedi vobis potestatem calcandi super demones, & nihil vobis nocebunt, in actione autem prouidus sit, & cum demone agat tanquam callidissimo hoste. Proinde nihil ei fidatur, & ab omni curiosa quaestione abstinatur: ab sit etiam incondita hominum turba, quæ curiositate potius quàm commiseratione afficitur.

Cum autem hodie multi occultis erroribus, hæresibus, aut etiam superstitionibus contra fidei veritatem impliciti teneantur & his de causis demonum illusionibus magis obnoxij reddatur; primo examinentur diligenter, qui eiusmodi molestijs, vel in se, vel in suis iumentis affliguntur: & si simplices sint, & doctrinæ partim capaces, saltem intruantur in rudimentis veræ fidei, & seriò moneantur, quod in omnibus quæ ad fidem pertinent, se obedienter subijciant doctrinæ traditionibusq; Catholicæ Ecclesiæ, & in illa generali confessione fidei fortiter confirmetur.

Secundo, iuxta Cas. Si per fortianos in decretis, moneantur vt de peccatis suis (per quæ homines demonum seruituti tanquam mancipia subijciuntur) seriò doleant, & benè re collecta conscientia plene confiteantur, ac diligenter præparati sacram Eucharistiam religiosè suscipiant: idq; in tota familia fiat; adhuc elemosinis, Ieiunijs & orationibus diligenter inuitant: Nullo modo suspicentur, hunc vel illum sibi fecisse, nec credant id suggerentibus, sed peccatis suis tantum imputent, propter quæ sibi persuadeant à Deo hanc afflictionem sibi imitti. Et omnino confirmandi sunt vt sic se ad patientiam componant, vt si, quidem benignissimo Deo ita videatur & sibi vtile sit, omnino contenti esse velint & ista & grauiora etiam pati donec benignissimo patri bonum videbitur. Neq; tanti debemus facere iacturam rerum temporalium vt per illitas artes iuari & liberari velimus; quod qui faciunt tentationi succumbunt non multum dissimili aut diuersæ ab ea qua diabolus Christo dixit, monstrans regna mundi; Hæc omnia tibi dabo si procidens adoraueris me

Actionem autem ad liberationem hominis à demone obsessi, sic instituitur potest Sacerdos: Assumpto habitu Ecclesiastico, vt minimum superpelliceo & stola, etiam afflicti collum, altera stola obuoluat, per quam quali in tutelam eum assumat, & sibi iungat, vt in maiorem fiduciam erigatur. Deinde post humilem inuocationem sancti spiritus, altantium monitionem, vt suas preces cum sacerdotis actione coniungant.

Et muniens seipsum signo crucis, dicat
clara voce:

In nomine patris, & filij & spiritus sancti.

Amen.

Verf. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Verf. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo

ORE

O R E M V S.

OMnipotens Domine verbum DEI Patris Christe Iesu, qui sanctis Apostolis tuis dedisti potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici; & cuius virtute victus, tanquam fulgur de cælo, Satanas cecidit: tuum nomen tremens supplexq; deprecor, vt mihi indignissimo seruo tuo data venia peccatorum, confidentiam & virtutem donare digneris, vt hunc crudelem draconem brachij tui potentia securus aggrediar. Qui viuis & regnas cum Deo Patre &c. *Resp. Amen.*

O R E M V S.

OMnipotens sempiternæ Deus, à cuius facie cæli distillant, montes sicut cera liquecunt, terra tremat; cui patent abyssi, quem infernus patet: te supplex deprecor vt inuocatione tui nominis huius, famuli tui (famula tua) *N.* anima à vexatione liberata, ad auctorem suæ salutis recurrat, liberatoremque suum diabolico depulso foetore, & odore suauissimo Spiritus sancti percepto, sequatur Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum. Qui tecum viuit & regnat in vnitatē Spiritus sancti **DEVS** per omnia sæcula sæculorum. *Resp. Amen.*

Tunc Energumenus, si possit, clara voce dicat Symbolum Apostolorum, præsentante Sacerdote, qui statim dicat:

Vers. Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu.

Resp. Laudemus & superexaltemus eum in sæcula.

Vers. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

OREMVS.

OMnipotens sempiternæ Deus, qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia maiestatis adorare vnitatem; quæsumus, vt eiusdem fidei firmitate, ab omnibus semper muniamur aduersis. Per Christum Dominum nostrum. **Resp.** Amen.

Deinde dicat Euangelia quæ sequuntur, signans in principio librum, deinde frontem, os, & pectus suum, ac postremo frontem Energumeni: cui libet Euangelio præpones.

Vers. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

Vers. Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

Resp. Gloriâ tibi Domine.

IN illo tempore: Accessit ad Iesum homo genibus prouolutus ante eum, dicens: Domine miserere filio meo: quia lunaticus est,

&

& male patitur, nam saepe cadit in ignem, & crebro in aquam, & obtuli eum discipulis tuis, & non potuerunt curare eum. Respondens Iesus, ait: O generatio incredula & perversa, quousq; ero vobiscum? Vique quo patiar vos? Afferte huc illum ad me: & increpavit illum Iesus, & exijt ab eo daemionium, & curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto, & dixerunt: Quare nos non potuimus eicere illum? Dixit illis Iesus: propter incredulitatem vestra. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic, trañsi hinc illuc: & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eicitur nisi per orationem & ieiunium.

Verf. Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum. Resp. Gloriatibi Domine.

In illo tempore: Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus; & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum vnipersum, praedicate Euangelium, omni creaturae, Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui credide-

rint,

Cap. vi.

rint, hæc sequentur: In nomine meo dæmonia eijcient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & bene habebunt. Et Dominus quidem Iesus, postquam locutus est eis, assumptus est in cœlum: & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti, prædicauerunt ubiq; Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.

Verf. *Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.*

Resp. *Gloria tibi Domine.*

Cap. 4. **I**n illo tempore: Descendit Iesus in Capharnaum, ciuitatem Galilææ: ibiq; docebit illos Sabbathis, & stupebant in doctrina eius: quia in potestate erat sermo ipsius. Et in Synagoga erat homo, habens dæmonium immundū. Et clamauit voce magna, dicens: Sine, quid nobis & tibi, Iesus Nazarene? venisti perdere nos? Scio te qui sis, Sanctus Dei. Et increpauit illum Iesus, dicens: Obmutesce, & exi ab eo. Et cum proiecisset illum dæmonium in medium, exijt ab illo, nihilq; illum nocuit.

Verf. *Sequentia sancti Euangelij secundum Iohannem.*

Resp. *Gloria tibi Domine.*

In

In illo tempore: Dixit Iesus turbis Iudeorū
Nunc iudicium est mundi: nunc Princeps
huius mundi eijcietur foras: Et ego si exalta-
tus fuero à terra: omnia traham ad meipsum.
Hoc autem dicebat, significans qua morte ef-
set moriturus. Respondit ei turba: Nos au-
diuimus ex lege, quia Christus manet in æ-
ternum, & quomodo tu dicis, oportet exalti-
ri filium hominis? Et quis est iste filius ho-
minis? Dixit ergo eis IESVS: adhuc modicū
lumen in vobis est. Ambulate dum lucem
habetis; vt non vos tenebræ comprehendāt,
& qui ambulat in tenebris nescit quo vadat.
Dum lucem habetis, credite in lucem, vt filij
lucis sitis.

Finitis Euangelijs, Sacerdos osculatur librum, dicens:

Per Euangelica dicta, deleantur nostra
delicta.

*Deinde ponit librum super caput Energumeni. Postea
imponens super obsessum extremam partem stolæ, dicit:*

Verf. A diutoriū nostrū in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum & terram.

Exorcizo te immunde Spiritus per Pa-
trem, & Fi-
liū, & Spiritū
sanctum, vt ex-
eas & recedas ab hoc famulo (famula) Dei **N**.
ipse enim tibi imperat maledicte damnate

qui

qui pedibus super mare ambulauit, & Petro, ne mergeretur, dexteram porrexit, qui cæco nato oculos aperuit, & quatruiduanum Lazaram de monumento suscitauit. Ergo maledicte diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem Deo uiuo ✠ & uero. Da honorem IESV ✠ Christo filio eius, & Spiritui ✠ sancto, & recede ab hoc famulo (hac famula) Dei **N.** & hoc signum sanctæ crucis, quod nos fronti eius damus, tu maledicte diabole, nunquam audeas violare: Per eum qui venturus est iudicare uiuos & mortuos & sæculum per ignem. *Resp. Amen.*

AVdi maledicte Satana, adiuratus per nomen æterni Dei, & Saluatoris nostri IESV Christi, Filij eius, cum tua victus inuidia, tremens gemenq; discede: nihil sit tibi commune cum seruo (famula) Dei **N.** Da igitur honorem aduenienti spiritui sancto, qui ex summa cœli arce descendens, perturbatis fraudibus tuis, mundum sibi templum & habitaculum perficiat, ut ab omni penitus vexatione liberatus seruus (liberata ancilla) Dei, gratias perenni Deo referat semper, & benedicat nomen eius in sæcula sæculorum. *Resp. Amen.*

Postea Sacerdos tenens manus super caput Energumēni, dicat :

NEc te lateat Satana, imminere tibi poenas, imminere tibi tormenta, imminere tibi diem iudicij, diemque supplicij sempiterni, diem qui venturus est velut clibanus ardens, in quo tibi atque vniuersis angelis tuis æternus superueniet interitus. Proinde damnate atque damnande, da honorem Deo viuo & vero, da honorem Iesu Christo Filio eius, & Spiritui sancto, in cuius nomine atque virtute, ego præcipio tibi quicumque es, Spiritus immunde, vt exeas & recedas ab hoc famulo (famula) Dei. **N**. quem (quam) Deus & Dominus noster Iesus Christus pretioso sanguine suo redimere dignatus est. Qui venturus est iudicare viuos & mortuos & sæculum per ignem. *Resp. Amen.*

EXi Spiritus immunde, ab hac creatura Dei, nec in eam præsumas amplius introire; ipse tibi imperat maledicte diabole, qui te de supernis caelorum, in inferiora terræ demergi, qui te retrorsum abire præcepit. Tu ergo nequissime Spiritus humani generis inimice, mortis adductor, vitæ raptor, iustitiæ declinator, malorum radix, seductor hominū, incitator inuidiæ, causa discordiæ, pater mendacij: illum metue, qui in Isaac immolatus est, in Ioseph venundatus, in agno occisus, in

Hh

homi-

homine crucifixus qui deinde inferni triumphator exstitit gloriosus. Recede ergo in nomine Pa **tris**, & Fi **lij**, & Spiritus **sancti**, ab hoc famulo (hac famula) Dei, & ne amplius introeas in eum (eam) in virtute Domini nostri Iesu Christi qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & saeculum per ignem. **Resp. Amen.**

Postea Sacerdos accepta cruce, dicat :

Ecce lignum sanctissimum crucis, fugite partes aduersae; vicit enim vos & mundum Dominus Iesus Christus, Filius Dei, imperator summus, Leo de tribu Iuda, radix David.

Crucem det Energumeno osculandam, dicens cum eo simul :

Adoram te Christe, & benedicimus tibi, quia per sanctam crucem redemisti mundum.

Deinde Sacerdos dicat :

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c.

Verf. Et ne nos inducas in tentationem.

Resp. Sed libera nos a malo.

Verf. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.

Resp. Et fugiant qui oderunt eum a facie eius.

Verf.

Vers. Saluum fac seruum tuum. **Vel** Ancillam tuam.

Resp. Deus meus sperantem in te.

Vers. Nihil proficiat inimicus in eo (ea.)

Resp. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

Vers. Esto ei Domine turris fortitudinis.

Resp. A facie inimici.

Vers. Domine exaudi orationem meam.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Vers. Dominus vobiscum.

Resp. Et cum Spiritu tuo.

O R E M V S.

DEus qui culpa offenderis, poenitentia placaris preces populi tui supplicantis propitius respice, & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte.

OMnipotens sempiterne Deus, salus æterna credentium: exaudi nos pro famulo tuo infirmo (famula tua infirma) pro quo (qua) misericordiæ tuæ imploramus auxilium; vt reddita sibi fanitate gratiarum tibi in Ecclesia tua referat actiones.

HOstium nostrorum quæsumus Domine elide superbiam; eorumque contumaciam dexteræ tuæ virtute prosterne.

DEus qui contritorum non despicias gemitum, & monentium non spernis affectum; adesto supplicationibus nostris, quas tibi pro tribulatione nostra effundimus, easq; clementer exaudi, vt quicquid contra nos diabolica atq; humane moliuntur aduersitates, ad nihilum redigatur, & consilio tuæ pietatis allidatur; quatenus nullis aduersitatibus læsi, sed de omni tribulatione & angustia erepti, læti in Ecclesia tua gratias referamus. Per Dominum nostrum, &c. Resp. Amen.

Potest etiam dici Oratio: Deus qui corda fidelium, &c. Et Oratio, Concede nos famulos. Et Oratio illius sancti, cuius nomine vocatur ipse, (ipsa) qui (quæ) vexatur: & Orationes aliorum Sanctorum, quos maiori deuotione colimus. Possunt dici & aliæ deuotæ orationes, cum compunctione, & cordis contritione, implorando semper misericordiam Dei. Legat etiam Psalm. 34. Iudica Domine nocentes me. & Psal. 68. Eripe me de inimicis meis Deus. Et Psalm 67. Exurgat, &c. Et Psalm. 90. Qui habitat in auditorio. Et Symbolum Athanasij: Quicumque vult. In fine benedicit Energumeno, dicens:

Benedictio Dei Patris ✠ omnipotentis, & Filij, & Spiritus sancti, descendat super te & maneat semper. Resp. Amen.

Possunt etiam supradicta pluries repeti, si demon in vexatione durauerit.